

2015 YILINA GİRERKEN TÜRKİYE VE BÖLGE EKONOMİSİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Türkiye İstatistik Kurumu ile Gümrük ve Ticaret Bakanlığı işbirliğiyle oluşturulan geçici dış ticaret verilerine göre; ihracat 2014 yılı Kasım ayında, 2013 yılının aynı ayına göre %7,5 azalarak 13 milyar 132 milyon dolar, ithalat %0,2 artarak 21 milyar 448 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir.

Doç. Dr. Alper Aslan
NTSO Danışmanı Nevşehir
Hacıbektaş Veli Üniversitesi
Öğretim Üyesi

Grafik 1. 2002-2014 Dönemi Türkiye'nin Dış Ticaret Seyri

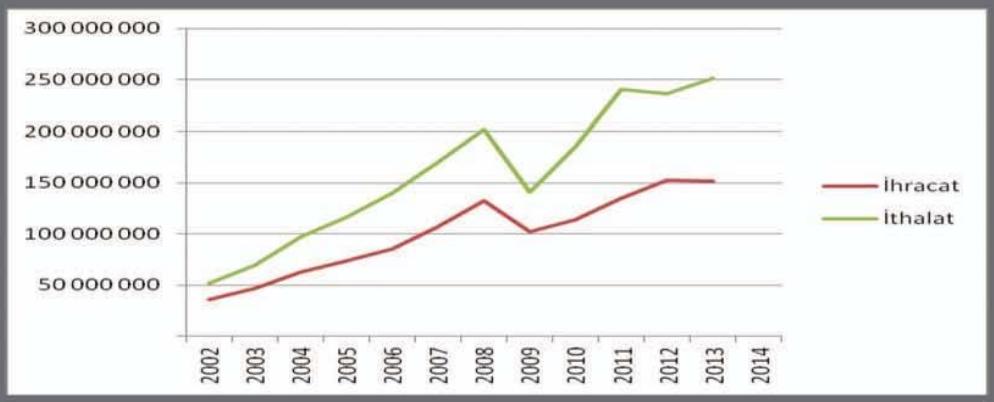

Kasım ayında dış ticaret açığı %15,3 artarak 7 milyar 213 milyon dolardan 8 milyar 316 milyon dolara yükseldi. İhracatın ithalatı karşılama oranı 2013 Kasım ayında %66,3 iken, 2014 Kasım ayında %61,2'ye düştü. Nevşehir ili için ithalat ve ihracat rakamlarını incelediğimizde ise Türkiye ortalamasından farklı bir seyir izlemektedir.

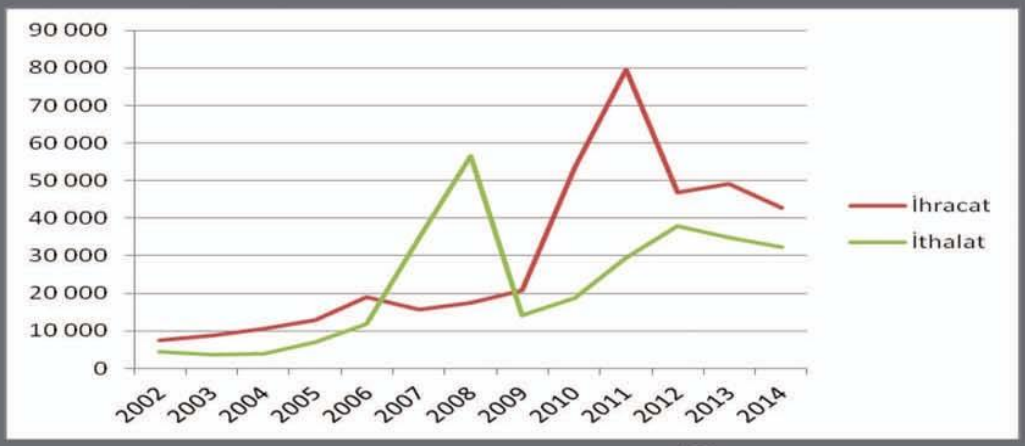

Grafik 2. 2002-2014 Dönemi Nevşehir'in Dış Ticaret Seyri

Türkiye'de ihracat sürekli olarak ithalatın altında gerçekleşirken, Nevşehir ili kendi içerisinde dış ticaret fazlası vermektedir. Nevşehir ili sadece 2007 ve 2008 yıllarında dış açık vermektedir.

Grafik 3. 2002-2014 Dönemi Nevşehir'in Dış Açık Seyri

Ekim ayı verilerine göre Türkiye'de toplam işsizlik 10,4'e, tarım dışı işsizlik ise 12,5'e geriledi. Genç nüfusta ise işsizlik oranı artış göstererek 19,7'ye yükseldi. Ekim 2014'te Türkiye genelinde 15 yaş ve üstü bireylerde istihdam edilen kişi sayısı 2014 Eylül ayına göre azalarak 26,138 milyon olarak gerçekleşti.

Grafik 4. Türkiye'de 15 yaş ve üzerinde istihdam edilen kişi sayısı ve 15 yaş ve üzerinde toplam işgücü (Ocak-Ekim 2014)

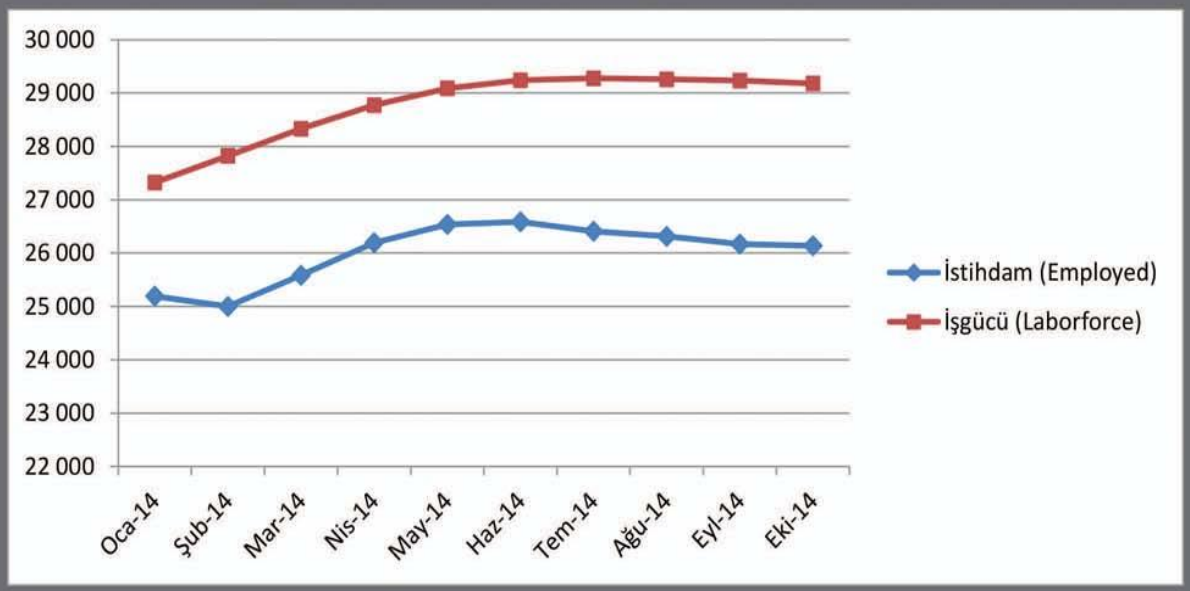

Bu dönemde, 15 yaş ve üzeri bireylerde işgücüne dahil olmayan kadınların sayısı 2014 Eylül ayına göre artarak 20.023 milyona ulaşırken, işgücüne dahil olmayan erkeklerin sayısı da 8.045 milyona

ulaştı. Toplamda iş gücüne dahil olmayanlar ise 28.068 milyon kişiye ulaştı. Tarım istihdamı 5.404 milyon, tarım dışı istihdam ise 20.734 milyon kişi olarak gerçekleşti.

Grafik 5. Mevsim etkilerinden arındırılmamış temel işgücü göstergeleri, Ekim 2014

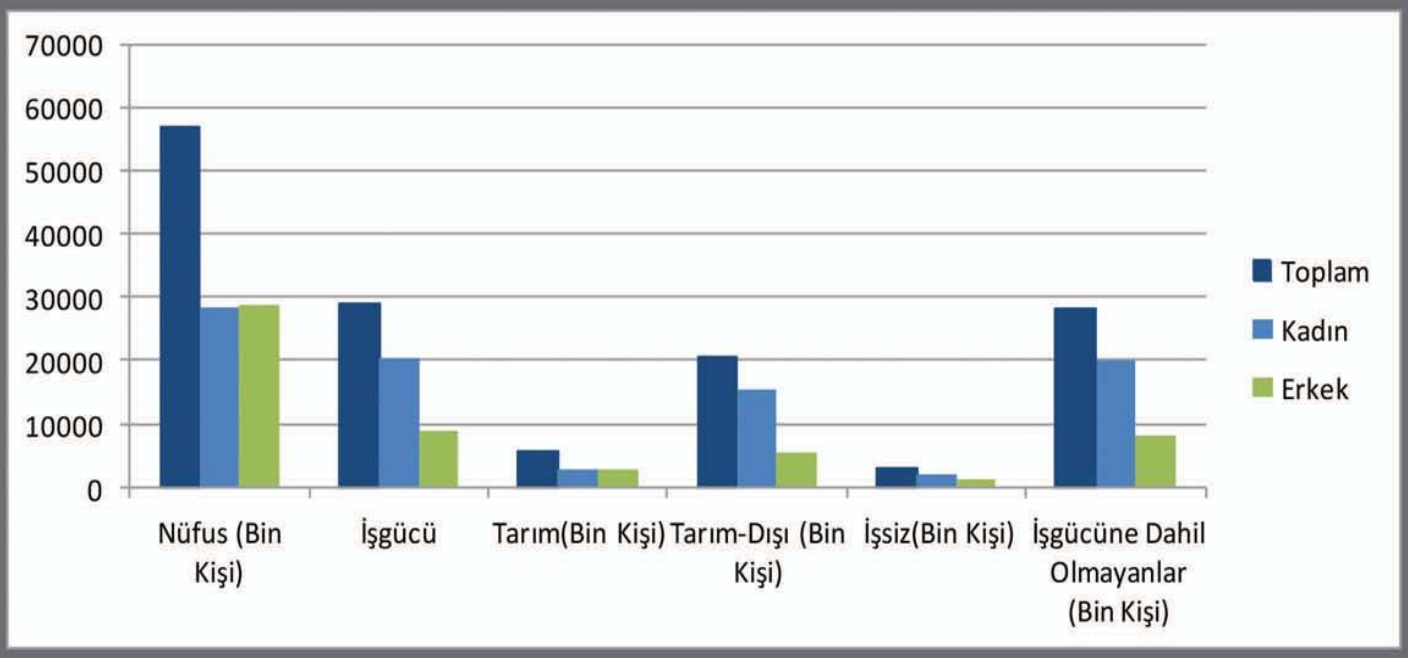

İşgücüne katılma oranı kadınlarda yüzde 30,9'a gerilerken, erkeklerde de gerileyerek yüzde 71,5 olarak gerçekleşti. Eylül ayına göre istihdam oranı gerileyerek, kadınlarda yüzde 26,8, erkeklerde yüzde 65 oldu. Türkiye genelinde 15 yaş ve üstündeki bireylerde işsiz sayısı Eylül ayına göre 21 bin azalarak 3 milyon 43 bin kişiye düştü. İşsizlik oranı toplamda yüzde 10,4; kadınlarda yüzde 13,3, erkeklerde ise yüzde 9,1'e gerilemiş oldu.

Grafik 6. Mevsim etkilerinden arındırılmamış temel işgücü göstergeleri, yüzde (Ekim 2014)

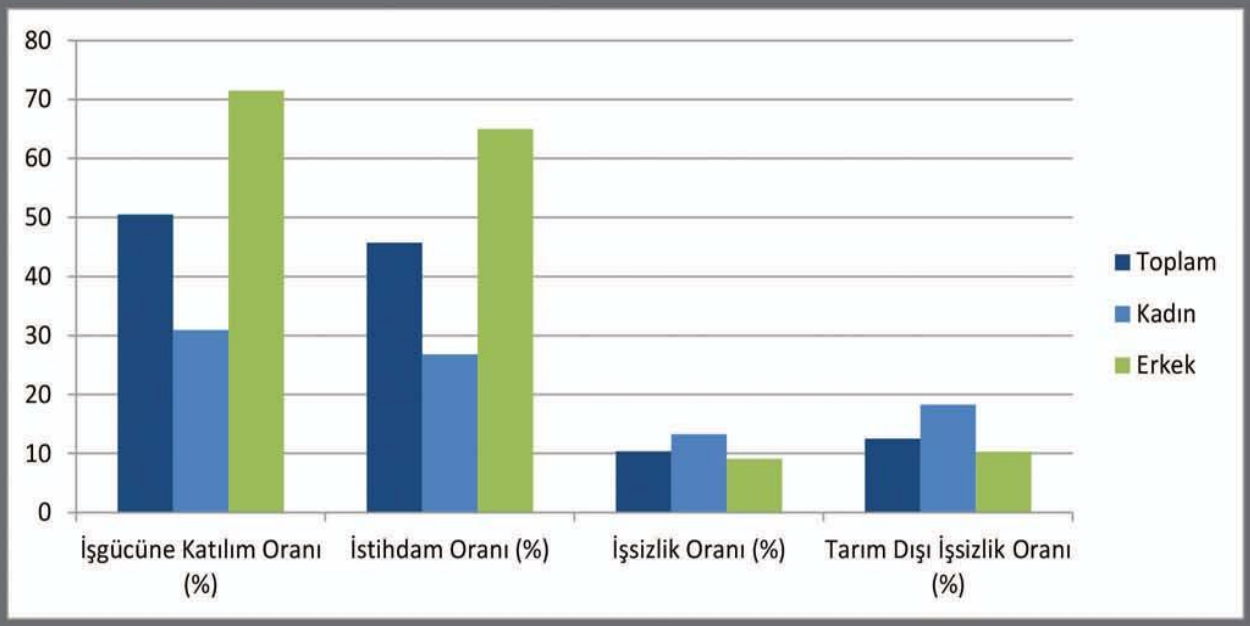

Bölgemizde işsizlik oranını incelediğimizde ise işsizlik oranı Türkiye ortalamasının altında gerçekleşmektedir. Buna karşın, işgücüne katılma oranı da Türkiye ortalaması altında gerçekleşmiştir.

Tablo 1. Nüfusun Yıllara Göre İşgücü Durumu (15 yaş +)

	15 ve daha yukarı yaştaki nüfus	İşgücü	İstihdam	İşsiz	İşgücüne dahil olmayan nüfus	İşgücüne katılma oranı	İşsizlik oranı	İstihdam oranı	Tarım dışı işsizlik oranı
	(Bin)					(%)			
TR Türkiye									
2011	53 593	26 725	24 110	2 615	26 867	49,9	9,8	45,0	12,4
2012	54 724	27 339	24 821	2 518	27 385	50,0	9,2	45,4	11,5
2013	55 608	28 271	25 524	2 747	27 337	50,8	9,7	45,9	12,0
TR71 Kırıkkale, Aksaray, Niğde, Nevşehir, Kırşehir									
2011	1 110	515	474	41	595	46,4	8,0	42,7	11,1
2012	1 111	515	480	35	596	46,4	6,8	43,2	8,9
2013	1 128	545	510	36	583	48,3	6,5	45,2	9,1

Not. 1. Rakamlar yuvarlamadan dolayı toplamı vermeyebilir.
2. İkibin kişiden az gözlem değerlerinde örneklem büyüklüğü güvenilir tahminler için yeterli değildir.

TÜİK tarafından aylık yayımlanan TÜFE, kentlerde yaşayan hanelerin tükettiği mal ve hizmet fiyatlarının zaman içindeki ortalama değişim hakkında bilgi vermektedir. TÜFE aylık bazda yüzde 0.44 oranında düşerken, yıllık bazda ise yüzde 8.17'lik bir artış yaşamıştır. Aralık ayında Türkiye (TR) Geneli TÜFE endeksi (Tablo 2) bir önceki aya (Kasım 2014) göre yüzde -0.44 düşerek 247,72 değerini almıştır.

Endeks bir önceki yılın aynı ayına göre ise yüzde 8.17 oranında artış göstermiştir. Aralık (2014) ayında ana harcama grupları itibariyle aylık en yüksek artış yüzde o.79 ile çeşitli mal ve hizmetler grubunda yaşanırken, bunu yüzde 0,51 artışla lokanta ve oteller ve yüzde 0,13 artışla sağlık ve konut grupları takip etmektedir. Düşüş gösteren ana harcama kategorileri ise yüzde 3.71 (negatif) ile giyim ve ayakkabı grubu, yüzde 1.78 (negatif) ile haberleşme ve yüzde 0.11 (negatif) ile alkollü içecekler ve tütün grubudur.

Tablo 1: Ana harcama gruplarına göre tüketici fiyat endeksi ve değişim oranları

Harcama Grubu	Aralık 2013*	Kasım 2014**	Ağırlıklar
Genel	8.17	-0.44	100.00
Gıda ve Alkolsüz İçecekler	12.73	0	24.45
Alkollü İçecekler ve Tütün	7.67	-0.01	5.29
Giyim ve Ayakkabı	8.43	-3.71	7.17
Konut, Su, Elektrik, Gaz ve Diğer Yakıtlar	6.83	0.13	16.41
Mobilya, Ev Aletleri ve Ev Bakım Hizmetleri	8.05	0.12	7.52
Sağlık	8.62	0.13	2.44
Ulaştırma	2.07	-1.78	15.54
Haberleşme	1.61	-0.11	4.70
Eğlence ve Kültür	5.68	-0.01	3.36
Eğitim	8.31	0.01	2.26
Lokanta ve Oteller	13.98	0.51	6.58
Çeşitli Mal ve Hizmetler	9.68	0.79	4.28

*Bir önceki yılın aynı ayına göre enflasyon değişimi **Aynı yılın bir önceki ayına göre enflasyon değişimi

Tablo 3: Yıllık enflasyon değişim oranları (2004-2013)

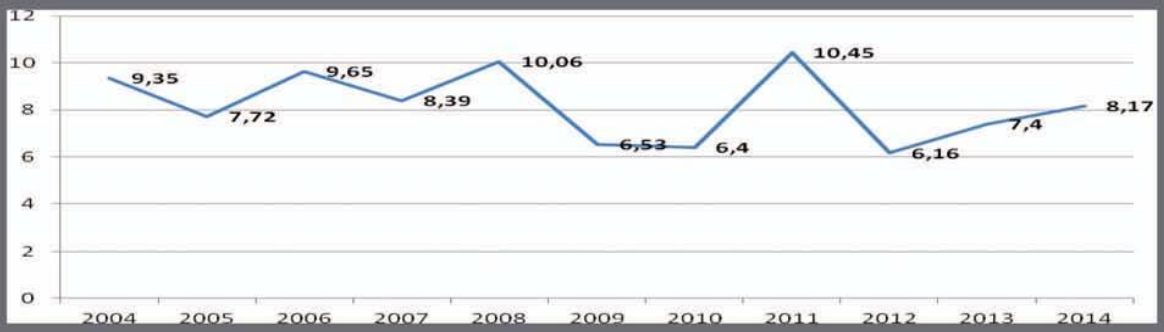

Tablo 4: Aylara göre yıllık enflasyon değişim oranları (2013-2014)

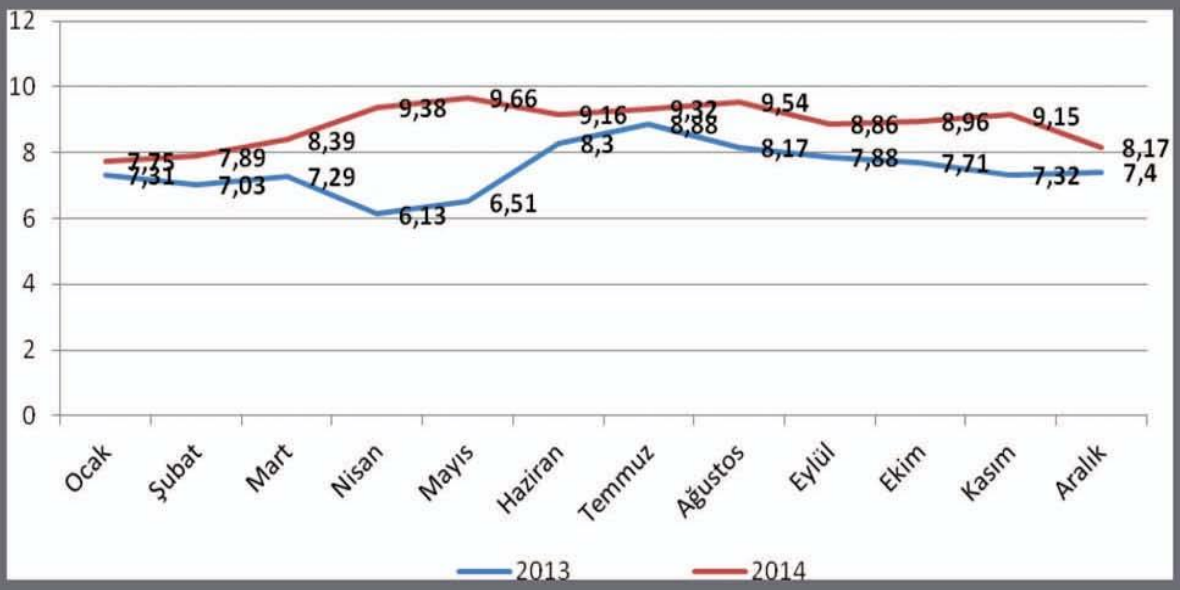

Aralık 2014'de Türkiye genelinde gelir vergisi faal mükellefi sayısı 1 milyon 798 bin 738 kişiye ulaştı. Yıl içerisinde çok fazla dalgalanan gelir vergisi faal mükellef sayısında Türkiye genelinde bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 0,04'lük bir artış yaşanırken bir önceki ayın aynı dönemine göre ise yüzde 0,4'lük bir düşüş yaşandı.

Grafik 7. Türkiye Geneli Gelir Vergisi Faal Mükellef Sayısı (Aralık; 2014 - 2013)

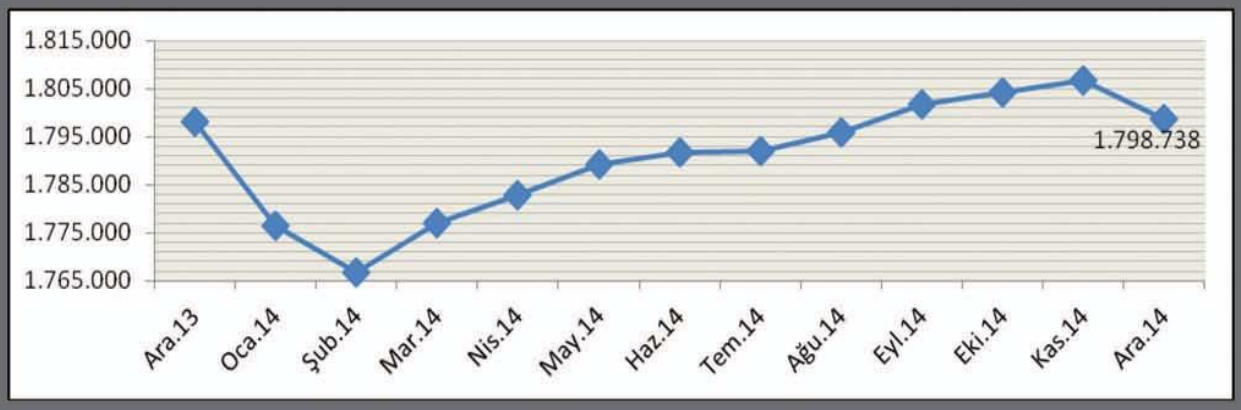

İl bazında değerlendirildiğinde Aralık 2014'te gelir vergisi faal mükellef sayısı en fazla olan il yaklaşık 489 bin mükellef ile İstanbul oldu. İstanbul'u 131 bin'le Ankara, 123 binle İzmir ve 77 binle Bursa izledi.

Grafik 8. Gelir Vergisi Faal Mükellef Sayısı En Fazla Olan 10 İl (Aralık; 2014)

Aralık 2014'te gelir vergisi faal mükellef sayısı en az olan il ise 965 mükellef ile Bayburt oldu. Bayburt'u bin 44 mükellef ile Tunceli, bin 150 mükellef ile Ardahan ve bin 671 mükellef ile Hakkâri izledi.

Grafik 9. Gelir Vergisi Faal Mükellef Sayısı En Az Olan10 İl (Aralık; 2014)

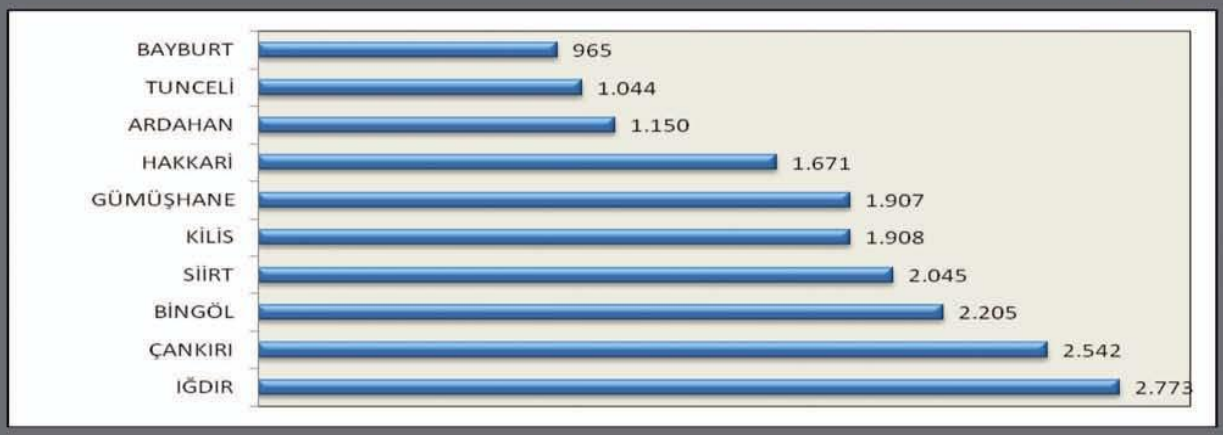

Aralık 2014'de Türkiye genelinde kurumlar vergisi faal mükellefi sayısı 673 bin 920 kişiye ulaştı. Kurumlar vergisi faal mükellef sayısında Türkiye genelinde bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 2'lik bir artış yaşanırken, bir önceki aya göre ise yüzde 0,1'lik bir düşüş yaşandı.

Grafik 10. Türkiye Geneli Kurumlar Vergisi Faal Mükellef Sayısı (Aralık; 2014 - 2013)

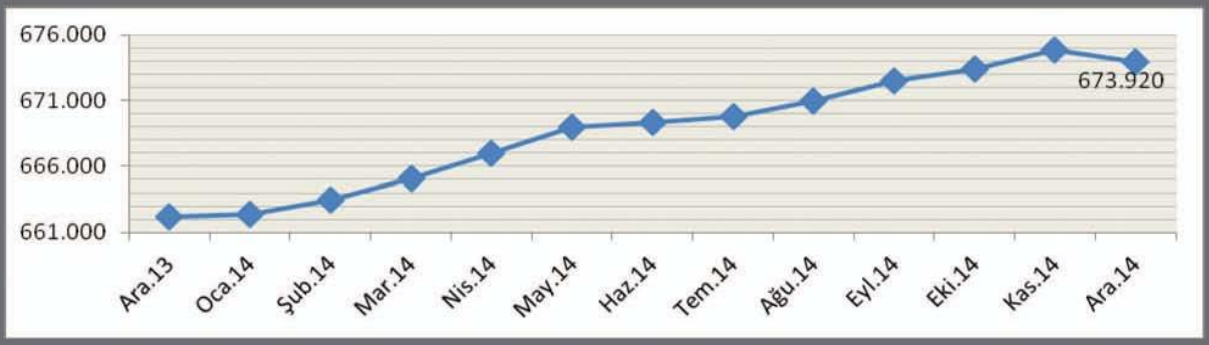

İl bazında değerlendirildiğinde Aralık 2014'te kurumlar vergisi faal mükellef sayısı en fazla olan il 250 bin mükellef ile İstanbul oldu. İstanbul'u yaklaşık 75 bin'le Ankara, 44 binle İzmir ve 25 binle Antalya takip etti.

Grafik 11. Kurumlar Vergisi Faal Mükellef Sayısı En Fazla Olan 10 İl (Aralık; 2014)

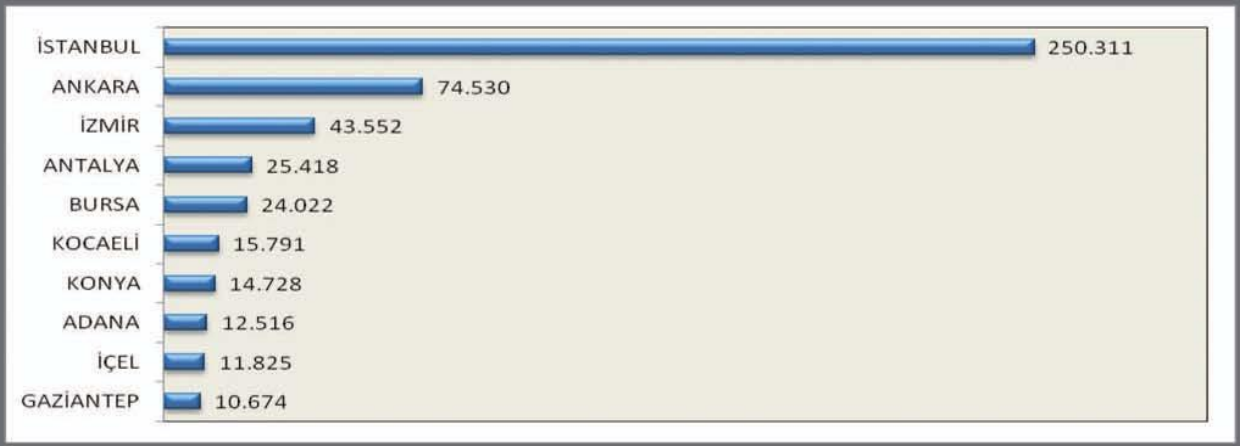

Aralık 2014'te kurumlar vergisi faal mükellef sayısı en az olan il ise 217 mükellef ile Ardahan oldu. Ardahan'ı 251 mükellef ile Bayburt, 252 mükellef ile Tunceli ve 432 mükellef ile Kilis takip etti.

Grafik 12. Kurumlar Vergisi Faal Mükellef Sayısı En Az Olan10 İl (Aralık; 2014)

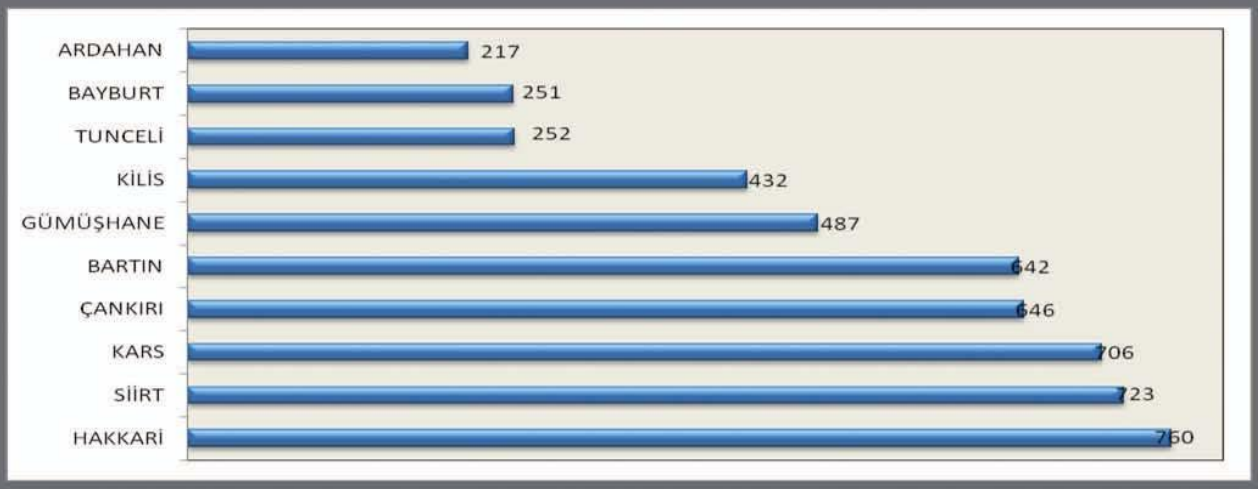

Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi verilerine göre Nevşehir ili için 2013 yılında 307 şirket kurulmuş ve 87 şirket kapanmıştır. Buna karşın 2014 yılında (Ocak- Aralık) kurulan 329 şirket var iken; kapanan şirket sayısı 115 olmuştur. Bu durumda 2013 den 2014 e kurulan şirket sayısı artış oranı yaklaşık olarak %7 oranında artarken; kapanan şirket sayısı ise Nevşehir'de %32 olarak gerçekleşmiştir.

Grafik 13. Nevşehir İli Gelir ve Kurumlar Vergisi Faal Mükellef Sayıları

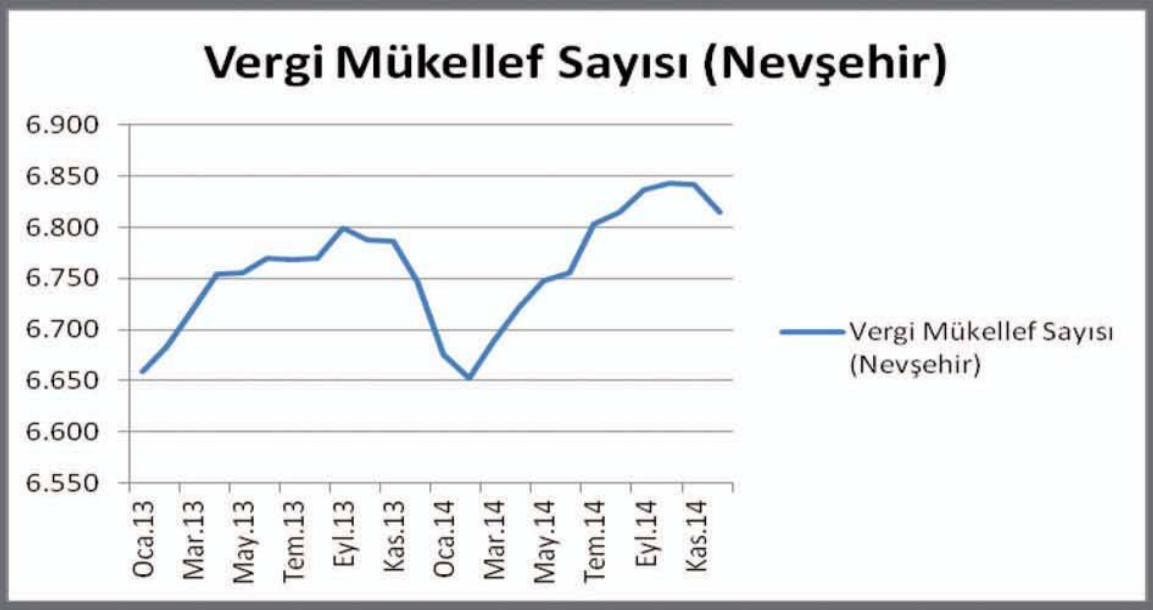

Nevşehir ili vergi mükellef sayısı incelendiğinde ise, özellikle 2013 yılı kasım ayı itibari ile azalma gözlenmektedir. Buna karşın, 2014 Ocak ayı itibariyle artış trendi 2014 kasıma kadar devam etmiştir.